

ACC. N:R. M 6207:1-16.
Landskap: Skåne Upptecknat av: Knut Bengtsson
Härad: Torna Adress: Rödde Vegeröd.
Socken: Everlöu Berättat av: Karna Jönsson
Uppteckningsår: 1939. Född år 1841. i Dörröd.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

L. U. F. 22.

Landskap: Skåne
Härad: Torna
Socken: Bretlöv
Uppteckningsår: 1939

ACC. N:R.

M 6207.1

Upptecknat av: Knut Bengtsson
Adress: Rödde Klevsöl
Berättat av: Karna Jönsson
Född år 1841 i Döröd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ref 22.

julbröd.

För i tiden för ungefär 90 eller 100 år sedan fanns här i orten inga fina julbröd eller julkakor. Det enda julbröd som hade var hemskt s. k. surstätt matbröd. Det var stora bröd på 5 eller 6 kg stycket. För det vanliga grova brödet som bestods i vardagslag var mycket grovt, för det maldes ju på vattenmøller, och blev ibland kärnorna endast fgrdelade och många hela råg kärna var ofta ibland i mjölet. För det frostväder var vattenmängden liten, därför gick möllan sakta, därav kom det sig att mjölet ibland blev så groft. Men fick man fint makt ibland, då gömdes den säckfulle nån

ACC. N:R. M6207:2.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

att vara till siktebröd till julen. Det var
den enda gång på året man hade siktebröd,
utom när det var gille förestä. Ligan siktede
mjölet och sikten grovlek var lite olika efter
som man hade råd till. Det var två grov-
lekar på sällan (florsikt o lite grövre sikt.)
Men brödet blev mörkt ändå fast finare
i smaken för den mörka skalen på rågkär-
nan var ju melen fin och rå och kom ju
delvis genom sikten och rå. Några finare
bakelser fanns inte o vetemjöl visste ingen
om på landsbygden. Kaffe hade ju ingen,
fäst för ungefär 70 år sedan, båkade man
baka kaffe vid någon högtid, senare på var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 46207:3.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

söndagsmorgon. Ett skålpund kaffe o/str
cikoria o ett skålpund kakor skulle ju
räcka året runt. För ungefär 60 år sedan
bakades stora kakor o klenor till jularna
i de s. b. rikare bondhemmen, men det
var inte stora försäd an dem, ett bak på
30 eller 40 stycken varje sort skulle räcka
minst till Påsk. Så det bjöds inte ofta på
kaffe o kakor. Trakteringen var en sup
o kätt o bröd. Groft bröd bakades till
julen ett stort bak o dito siktat, så det
skulle också räcka minst till Påsk.

Också ett bak siktebröd små bröd, ungefär som julhyt till
våra fina bröd nu (500 stycken) till tiggare, minst 30 st. tiggare.

ACC. N:R.

M 6907.4

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För ingen tiggare fick gå somhant från någon gård, alla fick julkaka o de mäst kända från frakten fick ett stycke "sal" (pyrkefläsk). Och alla andra som kom i något ärende skulle alltid bjudas på sup o kött o bröd till, eller smör o ost också. För fick de ingenting bar den "julen från den på stället", d. v. s. att tur o lycka tog då den främmande med sig för det året. Någon bagarebutik var det inte på landsbygden förrän för cirka 50 år sedan o där bakades nog inte utan enstyckes skorpar o en slaps kringlor av vanlig vetebrödsdeig som kosta 1 öre styck, men 2 skorpar för 1 öre.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6207.5.

Landskap:

Skåne

Härad:

Torna

Socken:

Everlöf

Uppteckningsår:

1939

Upptecknat av:

Ant Bengtson

Adress:

Röda Wood

Berättat av:

Karna Johansson

Född år

1841

i

Röda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men det fanns gamla gubbar o gummar som
gick o sålde kakor på landsbygden. De gick
då först till Lund efter dem, innan det
blev bageri på landet. Här i socknen var
en gubbe som benämndes "Kake Mårten"
o en gumma som dem kalla "Kake Anna",
o sålde kakor, dem hade vardera 3 stora
spånsbogar med sig, skarpor i en och
kringlor i den andra. De sålde kakor
på flera mils omkrets, började sälja
skarpor utanför Lund o fortsatte mot
Sjöbo hållet till. Först för omkring 40
år sedan började det bakas julgubbar
såsom grisar, hästar, höns o gummar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6207:6.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var ju mäst barnens baker dessa
julegubbar, det var en seg deg av socker
o mjöl o mjölk, så bakarna vore starka
o hårda (ja menar inte spröda o sköra)
också målade med röda o blåa. streck
av sockerfärg. Det var en enastående
glädje för barnen med dessa baker, de
visste ju inte om något extra till julen
annars. Några leksaker att köpa fanns väl
inte, Här fick en gubbe omkring, som snida-
de själva hästar o kor, både stora och små,
som han sålde i hemmen eller rättare
sagt, så han fick kött o bröd eller en
liten ost. Dom sade alltid "Skramle Bengt."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6207:7.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

Så fick barnen själva tälja sig leksaker. Leksaker.
De byggde stallar av bäggar o hade fullt med
både kor o kalvar o får som de snidat,
också hade de betsch på dem av ullgarn.
Så snidade de större barnen någon slags
vagn o släde, som likna fur, så dem köide
med dem så godt de kunde. Dem snida
de kor av trä med barken på, så blev det
svarta kor, skalades täst blev dem vita.
också gjordes små häst i barken blev
dem brokiga. Så alla leksaker gjorde de
själv. Någon gultont eller julkappor
visste ingen något om förrän dess senaste
30 åren. Läraren i någon skola höjde

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M 6207:8.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—

med att ställa till julfäst för barnen, med
gran o några gus i den o lite hamnrot.
Det var en stor högtid o glädje för barn.
Så fingo de kaffe o några julkakor i sko-
lan o dansa kring granen under sång.
De lade då ut var 25 öre, o de fattigare
barnen hjälps läraren på fästen gratis.
Huru barnen brukade i stads hemmen är inte
känt av mig. Bönderna ködde visserligen till
staden med sina produkter, men det var inga
s.k. vänlighet eller förfrohet mellan bönderna
o städernas folk, där var en stor skilnad i
allting. Stadsborn föraktade bönder för hans
tarvliga kläder, ofina språk o stora fräskor.
med halva i.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6207: 9.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så var det med händerna, de lyckte sådana
där spinkar i fina kläder o spetsiga ben,
ingenting kan uträtta, riska plöja födan
till dem ock, "sade bonden". Några uppläg sent
på julaften försökte händerna emot varandra.
Hölet ungdomarna, sörerna o drängarna,
de gingo in i stallarna o gödselade till
grannen, men kastade gödseln i en hög
framför gödseldärren ända till taket, ock så
gjordes kispadant utanför dörren som stackades
upp från gödselhägen. Vagnen bars på
taket, ända upp på Takåsen, så när husbon-
den skulle köra till ottesång måste vagnen
hämtas ner först. Vagnen kunde ju lätt stötta
it (baktervagn.)

Gödsela från
grannen vid
jult.

ACC. N:R. M 6207:10.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

Så blev det skratt o glöm, när det lyckats driva
suffens, så gällde det nästa år göra likadant
tillbaka, ingen blev ond över något sådant
utan gjorde likadant eller andra bygg igen.
För alla skulle ju till Julottan i närmaste
kyrka, de gifta ködde men alla ungdomar
gick. Facklor hade gjorts iordning fänt
som två av barnen sutta bak i halmen
o hyste med. Det var furustiebor doppade
i gäsa. Så kastades de i hög någonstans
vid kyrkan där det inte blåste eller hotade
flyga gristor till något hus i närheten.
När dom så skulle köra hem igen, gällde
det vara kvick i vändningarna, o få fört

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6907:11.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vänt om skjutser, för det blev ett köande i kyran mot hemmet. Den som kom först hem från kyrkan, skulle få först tillrätt på våren och först inhöstat. Skjutarna stodo färdiga utan för kyrkan, vid vägkanten eller det fanns ibland alltid en liten plats utan för kyrkan också någon husman såg till flera gravar under gudstjänsten. På återstoden av juldagen var alla var i sina hem. Först på annandag började man gå o hälsa på hos varann. De äldre gingo vid dagen men så på kvällen gick ungdomen till varann. De var liksom ett

Köa i
kyrkan hem
från juldagen.

julkalas.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M6207:12

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hyalag med ungdom, de samlades på en gård var kväll under julen (skiftades), så dansades på logen, här i frakten var en gammal fiolspelare som dom kalla "stärten" spelade för dem på alla ställen. Först när de kom på kvällen bjöds "berken" sedan vid 10 tielen dracks kaffe i stugan skoyron o kringlor till, också ett par gökar för herrarna, så fortgick dansen å nya ett par timmar, så bjöds brännvin ute på logen en goose hade glaset o en annan flaskan, alla sör ur samma glas, också pigan kom efter med en tallrik kött, rökt fläsk o färskt o siktbröd

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6807:13

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som bjöds omkring som brännvinsbröd.
Sedan bjöds inte mera, utan den man-
liga ungdomen fick s.k. "resarna"
innan dom gick hem vid 4 tiden
på morgonen. De hade dans "julalek" på
en 14 ställen under julen, det var
lika traktering på alla ställen.
Drängarna, de vuxna lade ut en 10 öring
till spelmannen i spelmannspengar.
Dom kunde sjunga så vackert, pojkar
och flickor, när de i sällskap lämnade
gården Aldrig följde man hem utan alla
glada o spelade varande gott om de
kunde.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6207:14.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På julaften bars inn en lång halm och julhalm
breddes ut på bergalvet i stugan. Sedan
ställdes en stor gästenut kopparkillel
mitt på golvet full med köttspad
var man doppade bröd, och alla Doppa i
husets folk lågo runt om killelu med grytan
var sin tjocka, stora brödsörva o doppade
Sedan de doppat satte de sig till bordet
o åto kött o bröd, alla tog upp var sin
kniv sin träspjiskan o böya äta, köttet
höll man mellan fingrarna, tallrikar
fams inte. Man skar själva kött av hela
stycket, sedan åto gröt, alla ur samma
fat o mjölk till lissadant.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6207:15.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—

Till nyår kom det julsångare, som
öppna dörren först till stugan och
kasta inn något försmål, såsom tår-
derlagra verktyg, gamla bläder i en
knippe, så skulle husets folk bjuda
inn dem så tjöng som så vackert.

Nyår; sjunga
in till nyår; skjuta

Nyårsafton var det skurar av ungdomen
som gick från gård till gård o sköt
nyårs-skott. Ibland kunde det vara 14
till 15 st. i samma sällskap. Först sköt
en ett skott, så sprang ju gårdens ägare
ut o bjöd inn hela sällskapet på en
sup o kött o bröd, det stod på bordet hela
julen. Sen sköt alla var ett skott innan den
gick till nästa gård.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6207:16.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag har mig inte bekant något julträd före julgränen.
Först infördes julgränen på
landet genom läraren i skolorna, men
så småningom blev det allmänt med
jullgrän i bondehemmen också.

Ungefär en 20 år har det varit all-
mänt med julgran i de flesta hem.
Men nu är den fin med glitter, ljus,
glaskulor, fåglar, äpplen, runda bex med
hål i m.m. Någon marknad har inte före-
kommit här i Överlöe, Det är till Lund
som folk reser till, om de ska till någon
stad. Men nu finns allting att köpa i
Köberöd, där finns alla slags affärer nu.

Skriv endast på denna sida!